

Cuvînt înainte

Titlul acestei cărți a fost ales de Liviu Antonesei. Mă gândisem, inițial, s-o numesc „Românii, între Iliescu și Bănescu”, deși mă incomoda folosirea în exces a etnonimului „românii” în articole, cărți ori cu prilejul diverselor luări de poziție.

Cu Liviu Antonesei sunt prieten de aproape 30 de ani și am împărțit, cum se spune îndeobște, și bune și rele, în toată această vreme. Dar orice carte aduce (și) lucruri surprinzătoare, pe care nu le-am ascuns deloc în dialogul nostru. Nu am știut, până acum, că Liviu a votat, în 1990, cu Radu Câmpeanu, în vreme ce simpatia mea s-a îndreptat către Ion Rațiu.

Apoi, veți vedea în paginile care urmează, opiniile noastre au fost de câteva ori divergente, cu toată amiciția care ne leagă. Cinci nume ne-au stârnit mai mult decât celelalte: Mircea Dinescu, Andrei Pleșu, Stelian Tănase, Gabriel Liiceanu și Constantin Simirad. În privința lui Constantin Simirad, care ne-a fost multă vreme apropiat amândurora, spre uimirea mea, Liviu Antonesei nu a dorit să răspundă la nici o provocare.

Ce să mai spun? Poate doar că d-l Liviu Antonesei este unul dintre interlocutorii cei mai afabili, plin de o nobilă sollicitudine și de o generozitate greu de întâlnit, care mi-a oferit bucuria unui autentic dialog.

Dorin Popa
Iași, 1 ianuarie 2007

Capitolul I

Vedetele momentului: Mona Muscă, Sorin Antohi, Traian Băsescu, Popescu Tăriceanu ...

Dorin Popa: Într-un articol din „Dilema veche”, d-l Andrei Pleșu o numește pe d-na Mona Muscă „vedeta momentului”, referindu-se la multele deconspirări ale acestei perioade. Reiau, aici, un fragment: „Vedeta momentului rămîne Mona Muscă. Uneori îmi e milă de ea, așa cum îți e milă de orice prestigiu surpat, de orice țintă, prea la îndemînă, a injuriei generale. Foarte surprins nu pot spune că am fost. Simțisem, încă de cînd era ministru, că talentul ei politic era mult mai mare decît competențele ei reale, că excela la capitolul prezență scenică, gesticulație retorică, șarm popular, fără să dubleze aceste înzestrări cu discreția nobilă a convingerilor autentice și a muncii adevărate. Personajul pe care și l-a construit, fată dintr-o bucată, aproape de oameni, bănățeancă drăguță și sinceră era, în fond, foarte asemănător cu acela al activistului de omenie din regimul trecut. Mona Muscă reprezintă însă un tip uman care a invadat masiv lumea autohtonă, după 1989: e vorba de cineva care își adcă toate circumstanțele în interes propriu, care se slujește pe sine în orice împrejurare scoțînd tot ce se poate scoate din capriciile vremii. Mona Muscă nu a crezut în socialism și nu a vrut să facă servicii Securității. Și-a dat doar seama că, în condițiile date, viața era mai ușoară și linia carierei mai dreaptă, dacă știai să faci concesii oportune.

Penetrantă, hotărâtă să se descurce, să valorifice în beneficiu propriu orice context, ea și-a schimbat, după Revoluție, discursul, înțelegând că principiile și limbajul sunt altele. Într-un sens, adaptabilitatea, obstinația, forța ei sunt admirabile. Demne de o cauză mai bună decât aceea a promoției de sine. Dacă o citesc bine, Mona Muscă va avea dexteritatea și energia de a se relansa. Nu pot refuza nimănui dreptul la retractare și la un nou început.” (Andrei Pleșu, *Pe marginea dosariadei*, „Dilema veche”, Anul III, nr.135-25 august 2006).

Față de intransigența cu care Gabriel Liiceanu a primit vestea colaborării Monei Muscă, Pleșu este mai nuanțat, dar nu mai puțin acid. Într-adevăr „Mona Muscă reprezintă (...) un tip uman care a invadat masiv lumea autohtonă, după 1989” nu?

Ieri, Mona Muscă a fost exclusă, împreună cu deputatul I. Ghișe, din P.N.L. Nu contează, pentru mine, dacă premierul Tăriceanu s-a răzbunat astfel, ci că PNL este prima formațiune care-i îndepărtează pe securiști. *Volens-nolens*, vor urma și celelalte. E un semn benefic, de neimaginat cu ceva vreme în urmă. Astfel, rolul „istoric” al Monei Muscă este uriaș. Bineînțeles că a declarat imediat că nu demisionează din Parlament. Cum altfel? Ce-ți imaginezi?

Domnii Liiceanu și Pleșu au un mod foarte diferit de a privi. Cu un joc de cuvinte, aș spune că primul merge pe Maxima Moralia, iar al doilea își respectă titlul cărții de dinainte de 1989, deci se centrează mai degrabă pe o

Minima Moralia

Liviu Antonesei: Fără îndoială că domnii Liiceanu și Pleșu au un mod foarte diferit de a privi lucrurile în general, pe cele cu dimensiune etică în particular. Cu un joc de cuvinte, aș spune că primul merge pe Maxima Moralia, iar al doilea își respectă titlul cărții de dinainte de 1989, deci se centrează

mai degrabă pe o Minima Moralia, care măcar are meritul de a avea oarece legături cu realitatea. Vreau să mai spun că e mai dificilă condiția d-lui Pleșu. E mult mai ușor să fii „radical” decât să aplici nuanțele necesare. Condamnarea d-lui Liiceanu are/avea ceva din reacția unui îndrăgostit dezamăgit. O pot înțelege, nu și aproba. Din acest motiv, în această chestiune, poate și în altele, merg mai degrabă pe mâna d-lui Pleșu. Pe de altă parte, cred că PNL nu a greșit când i-a exclus din partid pe d-na Muscă și pe d-l Ghișe și a acceptat retragerea d-lui Quintus din poziția de președinte de onoare, chiar dacă nu au mai așteptat și verdictul de la CNSAS în cazul primilor doi. Dacă ar fi procedat altfel, ar fi putut fi acuzat de demagogie – în fond, este partidul care militează cel mai puternic și mai consecvent, măcar din primăvara acestui an, pentru modificarea Legii deconspirării, pentru adoptarea unei Legi a lustrației etc., deci pentru un pachet de legi care să permită luminarea trecutului comunist și, eventual, despărțirea de acesta. Chiar dacă mai vizibile sunt intervențiile prezidențiale în această privință, trebuie să recunoaștem că prioritatea a avut-o PNL. De altfel, cel mai recent sondaj pe care l-am văzut, care arată că PNL a câștigat un procent, iar PD, care-și protejează securiștii din structurile sale și demnitarii cu trecut securist, a pierdut două, ar putea confirma că societatea românească începe să fie interesată de luminarea trecutului său. Sigur, aceste evoluții în sondaje nu sunt foarte spectaculoase, dar suntem de-abia la începutul deconspirării și al măsurilor ce sîcceed acesteia și, din acest motiv, mi se par semnificative. Cât o privește pe Mona Muscă, nu-i reproșez că nu se retrage din Parlament. Nu doar pentru că a făcut multe pentru scorul obținut de partidul său la recente alegeri, ci și pentru că a anunțat că va rămâne în grupul acestuia, iar acest grup, ca și Alianța în general, are nevoie de fiecare vot, dată fiind majoritatea fragilă de care dispune, ca să nu mai vorbesc despre absențele ori defecțiunile din procesul de votare. Asta în termeni pur politici, pragmatici. În termeni morali,

problema se poate pune și altfel, dar n-am constatat deocamdată că dimensiunea morală ar fi cu adevărat una esențială în politichia aborigenă!

Dorin Popa: Este penetrantă și hotărâtă să se descurce. Chiar acum se anunță că va crea o altă formațiune liberală, împreună cu Valeriu Stoica și Theodor Stolojan.... Dar tu pari mult mai afectat de „întâmplarea” lui Sorin Antohi. A trebuit să scrii câteva articole și să răspunzi la numeroase apeluri personale, prietenești ori nu. Prin ce este deosebit cazul lui Sorin, pe lângă faptul că îți este prieten? De ce atâta compasiune? Totuși, te-a turnat.

Liviu Antonesei: Dacă Mona Muscă se apucă de vreo nouă aventură politică, așa cum spui tu că are de gând, de-abia atunci riscă să-și rupă gâtul. Șansa ei ca faptele din trecut să nu fie transferate și mai mult în planul prezentului, poate și al viitorului, este aceea de a nu face nici un gest împotriva PNL-ului. Orice asemenea gest va fi interpretat împotriva ei, în sensul că imediat se va spune că a fost o cârțiță introdusă acolo ca să dezbină partidul la nevoie. S-a spus asta despre d-sa și înainte de a fi deconspirată, ca, de altfel, și despre colegii „reformiști”. Să fie limpede, eu nu spun că lucrurile stau așa, spun cum au fost și cum pot fi interpretate de foștii colegi din PNL, pentru că mă pricep puțin la politichia aborigenă. Când PNL e la cuțite cu președintele Băsescu și în tensiune cu PD, care îl și depășește în sondajele din acest an, nici nu prea are ce face decât să înăbușe orice disidență. Nu fără riscuri! Sunt analiști care spun că în interiorul PNL comportamentele liderilor nu sunt foarte democratice. Ecuația aceasta, a raportului dintre democrația de partid și disciplina de partid, este oricum una dintre cele mai dificil de gestionat de către orice partid de la noi, poate și din lume – lucruri asemănătoare se întâmplă chiar acum și în PSD, nu? –, cu atât mai mult de către unul aflat în mai multe crize: de identitate, de imagine, de leadership, în relațiile cu partenerii etc. Dar să lăsăm asta, că nu ne-am propus o lecție

de politologie! Despre cazul lui Sorin îmi este deja greu să mai vorbesc, după câteva articole și câteva sute de mailuri explicative. De fapt, în momentul autodemascării, nici nu voiam să am vreo reacție exterioară. Am primit de la el mărturisirea, i-am răspuns printrun mail spunându-i că, din punctul meu de vedere, este iertat și i-am transmis chiar bucuria, cam egoistă recunosc, că nu am trecut eu prin așa ceva la 17 ani! Mă cunosc destul de bine, așa cum eram la acea vârstă, deci depresiv și impulsiv totodată, ca să știu că așa fi avut o reacție de natură... ireparabilă! Și acum n-am mai fi vorbit aici! Pentru că îmi spusese că va trimite mărturia la „22”, l-am sfătuit s-o trimită și la un ziar, pentru a avea difuzare mai mare. Am recomandat „Cotidianul” și pentru că am eu rubrică acolo, dar și pentru că ziarul avea experiență, gestionase autodemascarea lui Carol Sebastian. Când credeam că s-a terminat și îmi trăiam și eu amărăciunea pe dinlăuntru, m-au sunat de la ziar și mi-au cerut o reacție. La început am refuzat, pentru că nu mă simțeam în stare să articulez un text de o mie de semne despre asta. În urma insistențelor, m-am așezat la computer și am scris cam ce îi scrisesem lui Sorin. Deși foarte scurt, am crezut că am fost și foarte limpede. Ei, bine, nu! M-am trezit cu puține laude, însă cu un șuvoi de reproșuri, întrebări, chiar insulte, ca să nu mai vorbesc despre citarea trunchiată a puținelor mele rânduri. În fond, ce făcusem?! Îl iertasem pe Sorin în numele meu și în ceea ce mă privește. Nu contestam nimănui dreptul de a nu ierta. Sigur, nu e deloc de laudat ceea ce a făcut el, dar nu puteam să nu observ că asta se întâmplase când avea 17 ani, că îi fusese obținută colaborarea prin presiuni prin care n-aș fi vrut să trec, nimeni n-ar fi vrut să treacă, în sfârșit, că îl lăsasera în pace în 1982, ceea ce vrea să spună că nu erau prea încântați de colaborarea lui, deci nu făcuse vreun exces de zel. Altă tâmpenie securistă – nu te poți baza, de fapt, pe eficiența unui ins a cărui colaborare ai obținut-o prin presiuni și șantaj! Dar poate că le era greu să-și găsească altcumva colaboratorii? Asta ar fi o notă bună

pentru noi, ca și comunitate, dar nu aș merge cu optimismul așa de departe! Dar să revin la caz. Tu spui că de unde atâta compasiune și că, totuși, m-a turnat... Ei, bine, eu nu cred că a turnat despre mine mare lucru, nu altceva decât oricum se știa, ori chiar spuneam în gura mare, că doar nu aveam activități secrete! Sorin este prea inteligent pentru a face tâmpenii ireparabile, chiar și în acele condiții de presiune, de șantaj, de stres. Însă iertarea și compasiunea nu vin de aici, ci dintr-un obicei pe care mi l-am consolidat, greu de altfel, de peste două decenii. Să nu am sentimente negative – ură, invidie, resentimente etc. – față de nimeni, pentru că asemenea sentimente îți dăunează mai ales ție, nu celui față de care le nutrești! Suferi în otrava proprie. N-a fost ușor. Cred că prin 1990, chiar în 1996, nu l-aș fi putut ierta pe Sorin. Acum, n-aș putea să nu-l iert! Am o rugămintă – nu mă mai întreba despre asta, pentru că mă doare. Nu pentru ce-a făcut el, nici pentru ce ne imaginăm că ar fi făcut, ci pentru ce i-au făcut ei lui la vârsta aceea adolescentină și un număr de ani după aceea. Ți-am spus că sunt egoist. Nu pot să nu-mi imaginez că aș fi putut fi eu în locul lui. Și în locul unei cărți în dialog, ai fi monologat „de unul singur!”

Vechiul CNSAS re-conspira în loc să deconspire, iar cel nou e un fel de talcioc politic

Dorin Popa: Sondajul INSOMAR publicat pe 17 septembrie 2006 „spune” că Mona Muscă a coborât în topul încrederii de pe locul doi pe locul patru, după ce s-a dovedit că a semnat angajamentul cu Securitatea. Totuși, Securitatea a menținut un regim pe care toată lumea l-a urât – cel puțin așa credeam pe 22 dec. 1989. Iată ce scria Stelian Tănase, acum câteva zile, în „Ziua”: „Toată lumea știa perfect că fără teroare, frică, fără arestări în masă și procese politice, fără delațiuni, regimul s-ar fi prăbușit. Este și motivul pentru care serviciile luaseră o mare amploare(...) Băsescu, sesizând reacția opiniei publice, de care el depinde totuși, a început să

vadă ce nu văzuse până atunci. Nu poate risca să își piardă popularitatea jucând pe cartea serviciilor. Episodul fugii lui Hayssam l-a decis să se debaraseze – pentru a nu plăti el prețul politic – de protejării săi, capii serviciilor. Aș spune că era pregătit de mai multă vreme, și aștepta prilejul. L-a avut și l-a folosit prompt. În aceeași zi însă a dat drumul la dosare. Mutare interesantă. A decis că vrea curățenie, pentru a ieși dintr-o izolare politică tot mai pronunțată. A decis să scoată dosarele”.

Astăzi, 19 sept. 2006, Agenția NEWSIN a anunțat că CNSAS a hotărât că Mona Muscă a făcut poliție politică. A devenit Mona Muscă o „victimă” a luptei dintre palatele Cotroceni și Victoria? Ce șanse mai are Mona Muscă? Exemplarul disident Radu Filipescu afirma încă de luna trecută în revista „22”: „Cred că totuși ar putea să recâștige ceva, dezvăluind tot ce știe, tot ce s-a întâmplat după '77 și după '90: Dacă a existat o coordonare și complicități securiste după '90 și dacă l-a propus pe Gh. Onișoru la CNSAS în cunoștință de cauză. Ar putea să repare mult, chiar dacă nu tot, din greșelile trecutului. Ar putea să apară din nou între oamenii care au crezut în ea. Ar fi printre puținele ei șanse și o șansă pentru noi.”

(O șansă pentru Mona Muscă, 30.08.06). După Radu Filipescu, mă întreb ce șanse de a înțelege măcar ce se întâmplă avem noi?

Liviu Antonesei: Mie, Mona Muscă, acum, la cald, când răspund, nu mi se pare atât o victimă a războiului Palatelor, cât, în această ordine, a ei înseși și a politizării în forță a activității CNSAS. De ce azi? În primul rând, desigur pentru că a făcut ceea ce a făcut, indiferent de motiv, care mie mi se pare a consta nu în presiuni, ca în cazurile Sebestyen și Antohi, ci în arivism. În toate societățile există, pur și simplu, oameni activi, dornici să reușească indiferent de preț. Doar că d-sa a fost dispusă să plătească un preț foarte mare! Cred că era suficient să fie simplă membră de partid –